

זאת אומרת שהרשות נתונה לכל אחד בישראל לדרוש בתורה ככל שנראה לו כמונח באותו פסוק, וזו היא הנקרא לימוד תורה. וכך כתב „אור החיים“: „דע כי רשות נתונה לנו לפי משמעות הכתובים... הגם כי קדמונו ראשונים ויישבו באופן אחר, כי ע' פנים לתורה, ואין אנו מזהירים מלא לנטות מדברי הראשונים אלא בפירושים שישתנה הדין לפיהן. ולזה תמצא שהאמוראים אין כח בהם לחלוק על התנאים במשפטי ה', אבל ביישוב הכתובים ובמשמעותן, מצינו להם בכמה מקומות שיפרשו באופן אחר“ (על בראשית, וכן דבריו בהקדמה ד"ה אמשך בפשטי הכתובים וכו' וכן בדברים פרק א' פסוק כ"ה כתב „שבדינו לדון גורה שווה מעצמנו כדי לגלות פשטי הכתובים, וזה פשוט“ עכ"ל).

וכבר כתב הרמב"ם בפירוש משניות לפרק חלק, על עשרת השבטים, „שכל מחלוקת שיהיה בין החכמים שאינו בא לידי מעשה אלא שהוא אמונת דבר בלבד, אין צד לפסוק הלכה כאחד מהם“ עכ"ל והענין הוא שיש בחינות שונות ואמתיות בנושא אחד, כמבואר במהר"ל בבאר הגולה, באר א'. וכן כתב האדמו"ר מלובלין זצ"ל; „אי אפשר להיות דבר מבורר שלא יהיה נטייה לכאן ולכאן... אלא גם זה ביד ה' שמאיר עיניו ומטה לבבו כפי החפץ והרצון אלוקי לבד. ולכך נקרא דברי אלוקים חיים, דבאמת הן דברי ה' ית'. וכמו שאמרו (על גבואה), דמן החכמים לא נוטלה' (ב"ב יב). דבאמת הוא מה' ית'... וחכם דבוק בחכמתו של ה' ית' שהוא במחשבה שבמוח (שלא בעולם המוחש לחושניו) שם אפשר להיות ב' הפכים בנושא אחד, ולא עוד אלא שהוא מזכרח, כפי מה שיסד ה' ית' כל הבריאה דבר והפוכו, כידוע מספר יצירה... רק שפועל ב' הפכים אינם בנושא אחד, ובמקור שם כולא חד. ולכך כל חידוש דברי תורה שיוצא לעולם על ידי איזה חכם בהכרח יוצא אז גם כן ההיפך. וזה טעם פוטר מים ראשית מדון, היינו תורה. מי שפותח איזה שער ודבר, הוא ראשית מדון ומחלוקת...“ עכ"ל (רסיסי לילה, ס"ק ט"ז).

והנני להביא כאן יסוד מפתיע. והוא, שבכל מחלוקת חז"ל, דברי כל הצדדים אמת ויציב ונכון וקיים. ואסתפק כאן בשתי ראיות. במגילה טו: שאלו מה ראתה אסתר שהזמינה את המן לסעודה? וענו שם 10 תנאים ו-2 אמוראים. שאל רבה בר אבבה את אליהו עם מי האמת, ואיך ה' אומר? ענה לו אליהו „ככולהו תנאי וככולהו אמוראי“ וכן בגיטין ו', במחלוקת מדוע גורשה פלגש בגבעה, אם בגלל נימא, אם בגלל זבוב, ושאלו את אליהו איך ה' קובע את המציאות ההיסטורית. ענה שה' מסכים לשני האמוראים שצודקים. ויש עוד כמה ראיות, רק שאין להאריך כל כך. רק ברור שכל לומד מקבל שכר על כל דעה הגלמד, ולא לתנם הוקבעה בגמרא. (ועיין ווי העמודים, בתחלתו, לבן השל"ה, הביא שם רמ"ע מפאנו זצ"ל שאפילו „סלקא

וכך כתב האדמו"ר מברסלב זצ"ל: „טוב יותר להאמין אפילו בשטותים ושקרים, כדי להאמין (בכללם) גם בהאמת, מלכפור בכל ח"ו, דהיינו לכפור בשטותים ושקרים ועל ידי זה נעשה הכל ליצנות אצלו, וכופר גם בהאמת“ עכ"ל (ליקוטי עצות, אמת ואמונה, ס"ק מ"ח) ופשוט הוא, דהאמין בכל ששמע מרבותיו, כל עוד שלא יתנגד להלכה, מה הפסיד? אבל ה„מתחכם“, ודוחה כל מה ששומע, מתוך רוב מפוכחותו, הרי הוא בסכנה שיכפור במה שאסור לכפור, והוא „דבר ה' בזה“ (סנהדרין צח).

טענה רביעית

והטענה הרביעית לגבי טענות אלו הטוענים שחז"ל דרשו היפך פשט הפסוק, שומע לי ישכון בטח, על המפקקים ללמוד פירוש מלכ"ם לספר ויקרא (ובמיוחד ההקדמה שלו בשם „אילת השחר“, ויראה עד כמה גפלאו תהליכותיהם של חז"ל וידעו כל מכמני שפת-קדשנו, ובכל דבריהם אין בהם נפתל ועקש. ואחר כך יעיין המעיין בבנינו האדיר של תורה-תמימה (רבי ברוך עפשטיין זצ"ל) ופירושי רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל, ויבין שאין טענה זו צודקת. ועיין של"ה דף קצ"ב כל „חיסורי“ בש"ס היא רק לגבינו וכן כל „סרס את המקרא“.

טענה חמישית

(והטענה החמישית) ויש עוד סוג אנשים המתקשים להבין איך יהיו שתי דרשות הפוכות בנושא אחד, למשל על פסוק „ויעברו אנשים מדינים סוחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור“ (בראשית ל"ז פסוק כ"ח) ויש מחלוקת רש"י ורשב"ם אם האחים הם שהעלו את יוסף, או רק המדינים המוזכרים באותו פסוק, והם שמכרוהו לישמעאלים למצרים. (ואף שאפשר ליישב ששתי הדעות אמת, זו בפועל וזו שהאחים הם אשמים שגרמו לכך, ונקראת התעללה על שםם), ועם מי האמת?

וכאן מתגלה לנו יסוד גדול ומפתיע. והוא, שלגבי מצוות לימוד תורה, לא משנה לנו איזו מן הדעות צודקת או טועות. (וה') „כתב התורה בדרך ובאופן שתפורש בכל ההבנות שיוכלו לסבול המלות ההן על פי כללים ומדות ידועות יבוארו כל הענינים האמתיים שרצה (ה') באמת לכלול בהגדה ההיא, שהם כלל כל הענינים אשר יש להם מקום וצד חלק בנושא ההוא“ עכ"ל (רמח"ל זצ"ל, מאמר על ההגדות) כלומר, כל פירוש שתסבול מלות התורה, הרי רשות לאומרו, כל עוד אין סתירה ופרכה לכך מהתורה. כמובן, זה אמור רק בדברים שאינם נוגעים להלכה למעשה. וכן כתב האבן-עזרא: „ובעבור הדרש (שאמרו חז"ל) דרך הפשט (שהוא נוסף) אינו סרה, כי שבעים פנים לתורה. רק בתורות ובמשפטים ובחוקים, אם מצאנו ב' טעמים לפסוקים, והטעם האחד כדברי המעתיקים (אנשי המסורת) שהיו כולם צדיקים, נשען על אמתתה בלי ספק בידים חזקות“ עכ"ל (הקדמה לתורה).